

Kunnskapsdepartementet
Att: Roger Spitsberg
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo 20.november 2009

FORSKRIFT OM STUDIEFORBUND OG NETTSKOLER – HØRING FRA FUNKSJONSHEMMEDES STUDIEFORBUND.

Funksjonshemmedes Studieforbund (FS) formidlet i brev av 13.februar 2009 høringsuttalelsen til lovutkastet som på det tidspunktet hadde som arbeidstittel "Lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet". Funksjonshemmedes Studieforbund vil gi uttrykk for tilfredshet ved at loven, slik den nå er vedtatt, i hovedsak har tatt hensyn til de forhold studieforbundet vurderte som de mest kritiske elementene.

Når det gjelder utkastet til forskrift som nå er ute til høring, har FS hatt en bred prosess på dette. Alle funksjonshemmedes organisasjoner som er medlem i studieforbundet, har ved ulike anledninger blitt involvert i arbeidet med høringen. Funksjonshemmedes Studieforbund har blant annet arrangert et større seminar hvor alle medlemsorganisasjoner, og de som i dag representerer organisasjonens regionale ledd, arbeidet i to dager med problemstillinger som var knyttet opp mot høringsutkastet. Departementet var invitert til denne samlingen.

FS vil gjerne gi uttrykk for at vi er svært fornøyd med at det nå blir en sentral forskrift som, slik det ser ut i dag, vil fungere som en konkretisering av loven. Forskriften vil gjelde alle voksenopplæringsorganisasjoner. Det er derfor både riktig og gledelig at funksjonshemmede blir nevnt særskilt, slik departementet gjør i sin merknad til § 8. Dette tror vi kan bidra til å sikre at aktivitetene som i dag er knyttet til § 24-midlene, fortsatt kan opprettholdes, selv om statstilskuddet nå får en noe annen form enn tidligere.

At funksjonshemmede løftes fram spesielt, er helt i samsvar med nasjonale administrative og politiske signaler og føringer. Vi finner dette igjen i rapporter fra Riksrevisjonen, grunnlagsmaterialet til den nye Samhandlingsreformen og i politiske programmer på tvers av partiskiller. Det er særdeles viktig at forskriften som nå er til høring, støtter opp om hovedstrategiene i sentrale velferdsreformer som Samhandlingsreformen. I denne reformen er forebygging et hovedelement. Knytter vi voksenopplæring opp mot forebygging, betyr dette for mange funksjonshemmede at hovedmålsettingen om økt deltagelse i yrkes- og/eller samfunnsniv blir ennå mer sentral. Det er således et overordnet

politisk mål at forskriften til lov om voksenopplæring støtter opp under, i dette tilfellet, Samhandlingsreformen. Som departementet er kjent med handler forebygging for våre grupper om nødvendig tilrettelegging, individuelt og i grupper.

FS synes forskriften på mange andre punkter er altfor rigid. Dette svekker studieforbundenes evne til fleksibilitet og legger unødvendig begrensninger på deltakelse, særlig for mennesker med ulike funksjonshemninger eller pårørende/nærpersoner. Vi kan ikke se at det ligger noen pedagogisk begrunnelse bak mange av restriksjonene. Vi vil peke på at disse rigide bestemmelsene kan komme i motsetning til målet om universell utforming slik det er beskrevet i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Vi ser som beste løsning at forskriften utformes slik at behov for dispensasjon fra forskriftens krav blir minimal.

Utkastet til forskrifter har stor fokus på studieplanen som styrende for virksomheten, både når det gjelder planlegging, organisering, gjennomføring og kontroll. Dette er FS enige i. Som en konsekvens av dette, er studieforbundet av den oppfatning at mange av de relativt bastante krav, eksempelvis når det gjelder antall samlinger (3), antall deltagere (maksimalt 30), antall timer (12) timetallsmodeller (45-15 min pause) mv. ikke samsvarer med den organisatoriske og pedagogiske frihet som ofte forbindes med overordnede planer. Det er viktig at studieplanene ikke blir en konsekvens av detaljer i en forskrift, men det omvendte; styrende for opplæringsaktiviteten. FS støtter VOFOs innspill på disse kravene i sin høringsuttalelse.

FS vil nedenfor peke på noen forhold som vil gjelde våre medlemsgrupper spesielt, men vil innledningsvis også understreke at det generelt ikke er hensiktsmessig å sette begrensninger på antall deltagere (30) og samlinger - hva nå en samling er ment å være. Vi ser ingen pedagogisk begrunnelse for en slik grense. Vi mener også at fokus på antall deltakere bør tones ned, og at kvalitet og antall kurstimer får større betydning, blant annet ved å legge kurstimer til grunn for beregning av tilskuddet til studieforbundene.

Utfyllende merknad til § 8:

Siden funksjonshemmede er nevnt spesielt i forskriften er det viktig for FS i denne høringen og underbygge noen av de utfordringer som er knyttet til dette.

De fleste av de om lag 300.000 som er tilknyttet organisasjoner som er medlem i FS, trenger spesiell tilrettelegging. Mange av de funksjonshemmede har sansetap som gjør det umulig å delta i viktige opplæringstiltak innenfor de restriktive rammene som forskriften skisserer. For disse vil forskriften virke diskriminerende. 45 minutters opplæring i sammenheng kan for mange være for anstrengende. 12 timer kan for noen være for mye og maksimum 30 deltagere kan i noen sammenheng være for få. Alle som arbeider med opplæringsaktivitet for funksjonshemmede og pårørende vet at dette er krevende og forutsetter individualisert tilrettelegging på bakgrunn av en rekke forskjellige særbehov.

Siden loven og forskriften gjelder alle voksenopplæringsorganisasjoner, kan det være vanskelig i en forskrift å foreta alle de endringer som kan synes nødvendig. Siden funksjonshemmede er nevnt spesielt i forskriften, vil en generell dispensasjonsadgang for

funksjonshemmede løse de fleste av utfordringene. FS vil derfor foreslå for departementet at den merknaden departementet har formulert til § 8, utvides ved for eksempel:

For enkelte funksjonshemmede eller grupper av funksjonshemmede kan det ved gjennomføring av opplæringstiltak søkes om dispensasjon fra forskriftens § 3 og § 8. 5. ledd pkt a og 7 .ledd pkt a. Studieforbundet er dispensasjonsmyndighet.

Dette kan være et alternativ dersom ikke forskriften kan få en universell utforming som gjør dispensasjon overflødig.

Funksjonshemmedes Studieforbund er kjent med at det vil komme henvendelser til likestillings- og diskrimineringsombudet dersom forskriften blir stående lik utkastet. Mange av våre medlemsorganisasjoner har gitt uttrykk for at flere av kravene kan virke diskriminerende.

Behov for klargjøring:

§ 8, 8.ledd:

De forskjellige voksenopplæringsorganisasjonene har ulik praksis når det gjelder hvordan og hvor stor del av statstilskuddet som nyttes til administrasjon. I forhold til tilbakerapporteringen til VOX ser en at dette er problematisk. Departementets formulering om grunntilskuddet hvor det står... ”*tilskuddet kan brukes til nødvendig administrasjon...*” må konkretiseres og strammes opp. Siden rapporteringen og kontrollen har fått større fokus enn tidligere, bør også forutsetningene for dette være tydelige. Begrepene *kan* og *nødvendig* vil bidra til store ulikheter i administrasjon og således også i grunnlaget for rapportering.

§10, 5.ledd:

Formuleringen under § 10, 5.ledd, kan tolkes på mange måter. Departementets formulering om at studieforbundet skal ha ansvar for at ... ”*respektive organisasjonsledd og medlemsorganisasjoner har tilfredsstillende system for internkontroll...*” tolker FS slik at studieforbundet må følge opp organisasjonsledd og medlemsorganisasjoner, både i forhold til effektiv ressursbruk, hensiktsmessig organisering og ikke minst styrevirksomhet. Siden det er styrene som har ansvar for HMS, internkontroll, forvaltning av tilskudd mv., tror FS at mange studieforbund verken har kompetanse eller kapasitet til å følge opp disse helt legitime kravene. Departementet må klargjøre hvorledes dette er tenkt løst.

Funksjonshemmedes Studieforbund tror at ved å lempe på kravene knyttet kurs og studietimer, samt klargjøre de to punktene som er nevnt ovenfor, vil forskriften få en bedre sammenheng med loven og dens intensjoner. Voksenopplæringsloven vil bli en naturlig ”forlengelse” av viktige velferdsreformer og støtte opp under disse. Sist, men ikke minst: studieplanene vil bli mer styrende på overordnet nivå.

Flere av medlemsorganisasjonene i FS sender egne høringsuttalelser. FS støtter synspunktene som kommer fram i disse.

Vennlig hilsen

Anne Grethe Klunderud
Styreleder (Sign)

Hugo Hallum
Generalsekretær (Sign)